

8719 VUB Grondwettelijk Recht I

Student Beatrijs Blokmans

Inhoud

I. ALGEMENE INLEIDING: Situering en omschrijving van het grondwettelijk recht	1
A. Het onderscheid tussen het publiekrecht en privaatrecht	1
1. Wat is het onderscheid tussen publiekrecht en privaatrecht?	1
2. In welke delen kan het privaatrecht worden onderverdeeld?.....	2
3. Wat is het publiekrecht in de brede zin?	3
4. Wat is het fundamentele verschil in opzet tussen privaatrecht en publiekrecht? ..	4
5. Hoe moeten we het onderscheid tussen privaatrecht en publiekrecht nuanceren?..	5
6. Wat is het effect van de sociale verzorgingsstaat?.....	6
7. Wat is de wederkerigheid van het bestuursrecht?.....	7
B. Het Grondwettelijk Recht.....	8
8. Wat is de plaats van het grondwettelijk recht in het publiekrecht?.....	8
C. Grondwettelijk recht en politieke wetenschap	9
9. In welke zin waren grondwettelijk recht en politieke wetenschap vroeger gescheiden?.....	9
10. Hoe komt men tot wederzijdse bevruchting?	10
II. Historische inleiding	11
A. De periode voor 1831	12
11. Wat zijn de hoofdkenmerken van het ancien Regime?	12
12. Wat gebeurt onder de Franse revolutie (1789)?.....	13
13. Beschrijf de voornaamste kenmerken van de Franse periode (1795- 1814) en de Nederlandse periode (1815-1830).....	14
B. Belangrijkste tendensen vanaf 1831	15
14. Welke zijn de belangrijkste tendensen in België van 1831 tot heden?	15
15. Beschrijf het democratiseringsproces van 1831 tot heden	16
16. Bespreek de taalstrijd en de taalwetgeving.....	18
17. Hoe evolueert de nachtwakersstaat naar een verzorgingsstaat?	21
18. Hoe evolueert men naar federalisering?	22
19. Beschrijf de tendens tot internationalisering	23
20. Beschrijf het toenemend belang dat gehecht wordt aan de rechtsbescherming van de burger tegen de overheid	24

III. De bronnen van het grondwettelijk recht.....	25
A. Overzicht.....	25
21. Geef de hiërarchie van de geschreven bronnen van het grondwettelijk recht.....	25
22. Welke zijn de ongeschreven bronnen van het grondwettelijk recht?	26
B. De hiërarchie van de rechtsnormen.....	27
23. Waarom is er een hiërarchie van de rechtsnormen noodzakelijk?	27
24. Welke regels bevat de Grondwet inzake de hiërarchie der normen?	28
25. Welke hiërarchische verhouding bestaat er in het algemeen?.....	29
26. Welke principes worden afgeleid uit de hiërarchische verhouding?.....	30
27. Heeft de hiërarchie der normen individuele uitwerking?	31
28. Wat is de status van de hiërarchie der normen in de rechtsstaat?	32
C. Internationale en supranationale normen.....	33
1. Het begrip Verdrag	33
29. Wat is een verdrag?	33
30. Welke vijf verschillende elementen moeten worden onderscheiden in de definitie van een verdrag?	34
31. Wat is het eerste element: een overeenkomst	35
32. Wat betekent dat een schriftelijke neerslag vereist is?	36
33. Wat betekent: de vereiste om rechtsgevolgen teweeg te brengen?	37
34. Wat betekent dat de overeenkomst gesloten moet worden tussen subjecten van internationaal recht?	38
35. Wie kunnen verdragen sluiten volgens het WVV?	39
36. Wat betekent: de overeenkomst wordt beheerst door het internationaal recht? ..	40
37. Met welke termen worden verdragen meestal aangeduid?	41
2. De begrippen internationale en supranationale normen.....	42
38. Wat zijn internationale en supranationale normen?.....	42
39. Wat maakt een internationale organisatie tot een supranationale organisatie? ..	43
3. Het begrip rechtstreekse werking/rechtstreekse toepasselijkheid	44
40. Wat is directe werking?.....	44
41. Stel schematisch voor hoe verdragen zonder en met directe werking werken	45
42. Hoe weet men of een verdrag directe werking heeft?	46
43. Welke subjectieve criteria gelden voor het bestaan van directe werking?.....	47
44. Welke objectieve criteria wijzen op een ander lid directe werking van een verdrag?	48

4. Het sluiten van verdragen volgens internationaal recht	49
45. Wat is de verdragssluiting?	49
46. Hoe kon het onderhandelingsproces op gang?	50
47. Hoe gebeurt de wilsuiking bij internationale verdragen?	51
48. Wat is een executive agreement?	52
49. Wat is de bekrachtiging of ratificatie?	53
50. Hoe gebeurt de bekrachtiging of ratificatie in België?	54
51. Hoe wordt de ratificatie bevestigd?	55
52. Wanneer spreekt men van aanvaarding, goedkeuring of toetreding?	56
53. Wat zijn voorbehouden of reserves?	57
54. Zijn voorbehouden toelaatbaar?	58
55. Wanneer treedt het verdrag in werking?	59
56. Heeft een verdrag rechtsgevolgen vooraleer het in werking treedt?	60
57. Hoe moet het verdrag worden bekendgemaakt?	61
58. Waarvoor is de bekendmaking nodig?	62
5. Het sluiten van een verdrag in het federale België	63
59. Hoe is de verhouding tussen de Koning en de deelstaten inzake verdragsbevoegdheid?	63
60. Wat is het principe van eenheid van buitenlandse betrekkingen?	64
61. Wat gebeurt met de verdragen die uitsluitend betrekking hebben op de federale, gemeenschaps of gewestbevoegdheden?	65
62. In welke gevallen kan de koning de procedure voor het sluiten van een verdrag door de deelstaten definitief opschorten?	66
63. Wie kan een verdrag opzeggen dat uitsluitend behoort tot de bevoegdheid van de federale overheid of van de deelstaten?	67
64. Hoe wordt gehandeld bij gemengde verdragen?	68
5. Verhouding tussen het nationale recht en het internationaal recht	69
65. Wat is de draagwijdte van artikel 34 van de Grondwet?	69
66. Wat is het onderscheid tussen dualisme en monisme?	70
67. Hoe maakte België de keuze tussen monisme en dualisme?	71
D. De Grondwet	72
1. Definitie	72
68. Definieer de Grondwet in het Belgische recht	72
2. Belang	73

69. Wat is het belang van een grondwet voor een staat?	73
70. Betekent de grondwet dat de staat een democratie is?	74
71. Wat is het onderscheid tussen een grondwet en een gewone wet?.....	75
72. Kan de grondwet in uitzonderlijke omstandigheden buitenspel worden gezet?..	76
3. Oorsprong.....	77
73. Wat is de oorsprong en geschiedenis van onze Grondwet?	77
74. Wat vormde de inspiratie voor de Grondwet van 1831?.....	78
75. Wat de Grondwet progressief voor haar tijd?	79
76. In welke taal was de Belgische Grondwet opgesteld?.....	80
4. Onderscheid tussen de grondwet in formele zin en grondwet in de materiële zin ...	81
77. Wat wordt bedoeld met de formele grondwet?	81
78. Moet iedere Staat over een formele grondwet beschikken?	82
79. Wat is de materiële grondwet of het materieel grondwettelijk recht?.....	83
5. Kenmerken van de Grondwet	84
80. Welke kenmerken heeft de Grondwet?.....	84
81. Wat is de algemeenheid van de Grondwet?.....	85
82. Wat betekent: de Grondwet is de hoogste rechtsnorm?	86
83. Wat betekent de stabiliteit van de Grondwet?	87
6. De plaats van de grondwet in een meergelaagd rechtssysteem; de plaats van de grondwet in de hiërarchie van de rechtsnormen, de hiërarchische verhouding tussen de grondwet en internationale normen	88
84. Wat is de essentie van een “meergelaagd” rechtssysteem?.....	88
85. Welke argumenten pleiten voor de voorrang van de internationale normen met directe werking op de Grondwet?	89
86. Welke argumenten zijn er tegen de voorrang van het internationaal recht met directe werking op de Grondwet?	90
87. Welk standpunt neemt de rechtspraak in in verband met de primauté van het internationaal recht op de Grondwet?	91
7. De (normale) procedure van grondwetsherziening	92
88. Waar staat de procedure van grondwetsherziening beschreven?	92
89. Wat is het onderscheid tussen de oorspronkelijke grondwetgevende macht en de afgeleide grondwetgevende macht?	93
90. Wat zijn de drie takken van de (grond)wetgevende macht?	94

91. Beschrijf de drie fasen van grondwetsherziening overeenkomstig artikel 195 van de Grondwet	95
92. Beschrijf de eerste fase: de preconstituante	96
93. Wat bevat de verklaring tot herziening van de Grondwet?	97
94. Beschrijf de tweede fase: ontbinding van de wetgevende kamers en nieuwe verkiezingen.....	98
95. Wat is de reden om automatisch nieuwe verkiezingen uit te schrijven?	99
96. Beschrijf de derde fase: de eigenlijke herziening van de Grondwet	100
97. Heeft de constituantte enige verplichting om alle artikelen te herzien en zo ja, in welke zin?.....	101
98. Zijn er termijnbeperkingen voor herziening van de Grondwet?	102
99. Kan een ontslagnemende regering een ontwerp tot verklaring tot herziening van de Grondwet indienen?	103
100. Wat is de inhoud van artikel 196 van de Grondwet?	104
101. Wat is een impliciete grondwetsherziening?	105
102. Bespreek de uitdrukkelijke uitsluiting van bepaalde aangelegenheden door de grondwetgever	106
8. De afwijking van de normale procedure uit 2012.....	107
103. Bespreek de krachttoer van 2012.....	107
9. Voorstellen tot hervorming van de herzieningsprocedure	108
10. De grondwetsherzieningen sinds 1831.....	108
11. De coördinatie van de Grondwet	108
12. De gecoördineerde Grondwet van 1994	108
13. De Grondwetsconforme interpretatie van wetgeving	109
104. Wat is de essentie van de Grondwetsconforme interpretatie van wetgeving? ..	109
105. Wat is het arrest Waleffe van het Hof van Cassatie?.....	110
106. Wat is het statuut van de figuur van de Grondwetsconforme interpretatie?	111
14. Interpretatie van de Grondwet.....	112
107. Is er behoefte aan interpretatie van de Grondwet?	112
108. Wie interpreteert de Grondwet?	113
109. Welke verschillende interpretatietechnieken bestaan er?.....	114
110. Wat is de grammaticale/Exegetische interpretatiemethode?.....	115
111. Wat is de methode van de gebruikelijke betekenis?.....	116
112. Wat is de wetshistorische interpretatie?.....	117

113. Wat is de teleologische / evolutieve interpretatie?	118
114. Wat is de systematische interpretatie?	119
F. De wet	120
1. Algemeen	120
115. Wat zijn de drie takken van de wetgevende macht?	120
2. De taakverdeling tussen Kamer en Senaat	121
116. Hoe is de taakverdeling tussen Kamer en Senaat gegroeid?	121
117. Wat waren de krachtlijnen van de zesde staatshervorming in 2014?	122
118. Wat is de normatieve functie van de Senaat?	124
119. Welke aangelegenheden zijn monocameraal, bicameraal of optioneel bicameraal?	125
120. Wat is het evocatierecht van de Senaat?	126
121. Welke aangelegenheden zijn verplicht bicameraal?	127
122. Wat zijn de optioneel bicamerale aangelegenheden?	128
123. Wat zijn monocamerale aangelegenheden?	129
124. Wat is de adviserende functie van de Senaat?	130
125. In welke procedures van voordracht een benoeming speelt de Senaat nog een rol?	131
126. Wat blijft er nog over van de politieke controlefunctie van de Senaat?	132
127. Wat blijft nog over van de internationale functie van de Senaat?	133
3. De parlementaire overlegcommissie	134
128. Wat doet de parlementaire overlegcommissie?	134
4. De wetgevende procedure	135
129. Wat is de cascaderregel?	135
4.1. Het initiatiefrecht	136
130. Wie heeft het initiatiefrecht voor een wetsvoorstel of ontwerp?	136
131. Wat gebeurt met de nog niet gestemde wetsvoorstellen bij ontbinding van het parlement?	137
132. Wanneer moet de Raad van State worden geraadpleegd bij een ontwerp van wet?	138
133. Wat omvat het advies van de afdeling wetgeving van de Raad van State?	139
134. Wat is de procedure bij hoogdringendheid?	140
135. Is het advies van de Raad van State bindend?	141

136. Wat gebeurt wanneer de Raad van State een probleem opmerkt inzake bevoegdheid?	142
137. Wat is de memorie van toelichting?	143
138. Wat gebeurt indien de regering een voorontwerp aan de Raad van State heeft overgemaakt of hoogdringendheid heeft ingeroepen?.....	144
139. Hoe verloopt de raadpleging van de afdeling wetgeving van de Raad van State bij een wetsvoorstel (parlementair initiatief)?	145
140. Moet bij een wetsvoorstel een toelichting worden gegeven?	146
4.2. De monocamerale procedure.....	147
141. Welke stappen bestaan in de monocamerale procedure?	147
142. Wat is de inoverwegingneming?	148
143. Wat zijn de kamercommissies?	149
144. Welke stappenplan wordt vervolgd in de commissies?	150
145. Kunnen regeringleden de commissie en de zittingen bijwonen?	151
146. Wat is het einde van het commissiewerk?.....	152
147. Hoe verloopt de goedkeuringsprocedure in de Kamer?.....	153
148. Zijn de discussies openbaar?.....	154
149. Wat is een geldige stemming?.....	155
150. Waarom is een tweede en derde lezing?	156
151. Welke procedure is vereist om een tweede lezing te krijgen?	157
152. Wat gebeurt in een tweede lezing?.....	158
153. Wat is een derde lezing?	159
154. Wanneer wordt de tekst overgezonden aan de Koning?	160
155. Hoe verloopt de bekrachtiging door de Koning?.....	161
156. Kan de koning de bekrachtiging weigeren?	162
157. Welke termijn bestaat er voor de bekrachtiging van een wet?	163
158. Wat is het effect van een bekrachtiging?	164
159. Wat is de afkondiging van de wet?.....	165
160. Wat is het belang van de datum van de afkondiging?	166
161. Op welke grond moet de wet in het staatsblad wordt bekendgemaakt?.....	167
162. Bestaat er een termijn voor bekendmaking?	168
163. In welke talen wordt de wet bekendgemaakt?	169
164. Wat is het effect van de bekendmaking?	170
165. Wat is de inwerkingtreding van de wet?.....	171

166. Wat is de wettelijke regeling voor inwerkingtreding?	172
4.3. De verplicht bicamerale procedure	173
167. Hoe ontstond de verplicht bicamerale procedure?	173
4.4. De optioneel bicamerale procedure	174
168. Hoe verloopt de optioneel bicamerale procedure voor de Kamer?	174
169. Wanneer kan de Senaat tussenkomen?	175
170. Wat gebeurt indien de Senaat beslist om niet te evoceren of de termijn laat voorbijgaan?	176
171. Wat gebeurt indien de senaat het even wetsontwerp wel evoceert?	177
172. Wat gebeurt indien de kamer een geamendeerd wetsvoorstel terug ontvangt vanwege de Senaat?	178
5. Voorkoming en regeling van belangenconflicten: het overlegcomité	179
173. Wat is een belangenconflict?	179
174. Welke procedure schrijft de Grondwet voor om belangenconflicten te vermijden?	180
175. Wie zetelt in het overlegcomité?	181
6. De grondwettelijke alarmbel	182
176. Waarom werd de grondwettelijke alarmbel ingesteld?	182
177. Hoe wordt de communautaire alarmbel geluid?	183
178. Wat is het effect van de motie (alarmbel)?	184
179. Hoeveel alarmbellen kan men luiden?	185
180. Hoe verloopt de alarmbel in de praktijk?	186
7. De verschillende wijzen van stemmen	187
181. Op welke drie verschillende wijzen kan gestemd worden in het parlement?	187
182. Beschrijf de gewone stemming bij volstreekte meerderheid	188
183. Wanneer is een dubbele tweederdemeerderheid vereist?	189
184. Wat is een bijzondere versterkte meerderheid.?	190
8. Specifieke soorten wetten	191
185. Wat zijn interpretatieve wetten?	191
186. Wat zijn programmawetten?	192
187. Wat zijn opdrachtwetten?	193
188. Welke vier verschillende types opdrachtwet bestaan er?	194
189. Wat zijn besluitwetten?	195
9. Het wetsbegrip in de Grondwet	196

190. Wat is het onderscheid tussen “bij wet”, “door een wet”, “krachtens een wet”?	196
191. Wanneer kan wel delegatie bestaan voor een materie die wordt geregeld “bij/door een wet”?	197
192. Welke essentiële elementen moet de wetgever zelf regelen als de bevoegdheid aan de Koning wordt gedelegeerd “krachtens een wet”?	198
193. Hoe is de bevoegdheidsverdeling tussen de federale overheid en de deelstaten?	199
F. Het decreet	200
1. Algemeen	200
2. Waar geldend de decreten geografisch gezien?	200
3. Rechtskracht van het decreet	200
193. Staat een decreet onder de wet?	200
4. Soorten decreten	201
194. Wat zijn bijzondere meerderheidsdecreten?	201
195. Wat zijn gewone decreten?	202
5. Hoe kon het decreet tot stand?	203
196. Wie heeft het initiatiefrecht bij een decreet?	203
197. Moet voor een ontwerp/voorstel van decreet de afdeling wetgeving van de Raad van State worden geraadpleegd?	204
198. Hoe verloopt de behandeling in het gemeenschaps- of gewestparlement?	205
199. Hoe wordt de afwezigheid van de Senaat opgevangen in de deelstaten?	206
200. Wat is de ideologische alarmbel?	207
201. Wie kan de ideologische alarmbel luiden?	208
202. Hoe worden de decreten bekrachtigd en afgekondigd?	209
203. Hoe worden decreten bekendgemaakt?	210
204. Wanneer treden decreten in werking?	211

8719 VUB Grondwettelijk Recht II

Student Beatrijs Blokmans

Inhoud

G. De Ordonnantie	1
1. Welke twee soorten ordonnanties bestaan er?	1
1. De ordonnanties van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest in gewestelijke aangelegenheden (gewestelijke ordonnanties)	2
2. Op welke grond zijn de gewestelijke ordonnanties gestoeld?	2
3. Wie heeft het initiatief voor de gewestelijke ordonnanties?	3
4. Is er een verschil in rang tussen ordonnanties en decreten?	4
5. Hoe zijn de ordonnanties onderworpen aan toezicht van de rechter?	5
6. Hoe zijn de ordonnanties onderworpen aan toezicht door de federale overheid? ..	6
2. De ordonnanties van de gemeenschappelijke gemeenschapscommissie (communautaire ordonnanties)	7
7. Wat zijn de communautaire ordonnanties?	7
3. Procedure van totstandkoming van een ordonnantie	8
8. Hoe komt een ordonnantie tot stand?	8
9. Wat zijn bijzondere ordonnanties?	9
H. Samenwerkingsakkoorden	10
10. Wat is de grond voor samenwerkingsakkoorden?	10
11. Wat is het statuut van een samenwerkingsovereenkomst?	11
12. Wat is de strategie achter het samenwerkingsakkoord?	12
13. Wat is de plaats van samenwerkingsakkoorden in de hiërarchie der normen?	13
I. Het gezamenlijk decreet en ordonnantie	14
14. Wat zijn gezamenlijke decreten en ordonnanties?	14
15. Wat is de procedure voor het aannemen van gezamenlijke decreten en ordonnanties?	15
J. Wetskrachtige en gewone koninklijke besluiten	16
16. Wat is de definitie van een koninklijk besluit?	16
17. Wat is het verschil tussen de normatieve bevoegdheid van de wetgever en van de Koning?	17
18. Wat is het onderscheid tussen de bevoegdheid van de Koning op grond van 108 en op grond van 105?	18
19. Hoe komt een reglementair koninklijk besluit tot stand?	19

20. Wat is de procedure voor de regeling van belangenconflicten tussen de regeringen?	20
21. Hoe worden KB's bekend gemaakt?	21
22. Wat is het Verslag aan de Koning?	22
K. Besluiten van gemeenschaps- en gewestregeringen, besluiten van het Verenigd College van de gemeenschappelijke gemeenschapscommissie	23
23. Welke uitvoerende bevoegdheden hebben de regeringen van de deelstaten?	23
24. Hoe komen besluiten tot stand?	24
25. Welke plaats hebben de besluiten van gemeenschaps en gewestregeringen in de hiërarchie van de rechtsnormen?	25
L. Ministeriële besluiten	26
26. Wat zijn ministeriële besluiten?	26
27. Wat is het principe van de eenheid van verordnungsbevoegdheid?	27
M. De gewoonte	28
28. Wat is een gewoonte?	28
29. Welke rechtsbronnen is het gewoonterecht?	29
30. Welke rol speelt de gewoonte in het grondwettelijk recht?	30
31. Wat is de plaats van de grondwettelijke gewoonten?	31
N. Algemene rechtsbeginselen	32
32. Wat zijn algemene rechtsbeginselen?	32
33. Wat zijn algemene rechtsbeginselen van grondwettelijke aard?	33
34. Welke drie types van algemene begrippen rechtsbeginselen met grondwettelijke waarde zijn er?	34
III. Het begrip staat	35
A. Drie constitutionele bestanddelen	35
35. Welke drie constitutieve bestanddelen moeten traditioneel voorhanden zijn om van een staat te spreken?	35
B. Een volksgemeenschap of permanente bevolking	36
36. Wat wordt verstaan onder een volksgemeenschap of permanente bevolking?	36
37. Wat is het begrip natie?	37
C. Gezag	38
38. Wat wordt bedoeld met het uitoefenen van staatsgezag?	38
39. Wat is het onderscheid tussen overheidsgezag en macht?	39
D. Het grondgebied	40

40. Wat is een grondgebied?.....	40
41. Wat is de territoriale zee/territoriale wateren?	41
42. Wat wordt bedoeld met de aansluitende zone?	42
43. Wat is het continentaal plat?	43
44. Wat is de exclusieve economische zone?	44
45. Wat is de exclusieve visserijzone?	45
E. Burgerschap en nationaliteit	46
46. Over welke personen oefent de staat gezag uit?.....	46
47. Wie is burger?	47
48. Hoe wordt men Belg?.....	48
49. Wat zijn bipatriden en apatriden?	49
IV. De geledingen van de Belgische Federale staat	50
A. De lokale besturen (de ondergeschikte besturen)	50
1. Algemeen: Bevoegdheidsverdeling	50
50. Wat verstaat men onder de lokale/ondergeschikte besturen?	50
51. Beschrijf de territoriale decentralisatie	51
52. Wie is bevoegd voor de organieke regeling van de gemeenten?.....	52
53. Welke beperkingen worden opgelegd aan de gewesten inzake ondergeschikte besturen?.....	53
2. Provincies.....	54
54. Hoeveel provincies zijn er?	54
55. Wat is de definitie van een provincie?.....	55
56. Wat zijn de bevoegdheden van de provincies?.....	56
57. En wat doen we met Brussel op provinciaal vlak?	57
58. Kunnen de provincies worden afgeschaft?.....	58
3. Gemeenten.....	59
59. Wat zijn gemeenten?.....	59
60. Wat zijn districten?	60
B. De taalgebieden.....	61
61. Hoeveel taalgebieden zijn er in België?	61
62. Wat omvat het Nederlandse taalgebied?	62
63. Wat omvat het Franse taalgebied?	63
64. Wat omvat het tweetalig gebied Brussel- Hoofdstad?	64

65. Wat omvat het Duitse taalgebied?	65
66. Hoe kunnen de grenzen van de taalgebieden worden veranderd of gecorrigeerd?	66
67. Wat zijn faciliteitengemeenten?	67
68. Welke gemeenten zijn faciliteitengemeenten?.....	68
69. Voor wie gelden de faciliteiten?	69
70. Hoe worden de faciliteiten verschillend geïnterpreteerd?	70
71. Zijn de faciliteiten gebetonneerd volgens artikel 329 van de Grondwet?	71
C. De gewesten	72
72. Hoeveel gewesten zijn er?	72
D. De Gemeenschappen.....	73
73. Hoeveel gemeenschappen zijn er?	73
74. Wat is de Federatie Wallonië Brussel?	74
75. Wat is Oost België?.....	75
V. De voornaamste kenmerken van de Belgische Staat	76
A. Een rechtsstaat	76
76. Wat is een rechtsstaat?.....	76
77. Beschrijf de twee aspecten van het wettigheidsbeginsel	77
78. Beschrijf het beginsel van rechtszekerheid en rechtsgelijkheid	78
B. Een federale staat	79
1. Van gedecentraliseerde eenheidsstaat naar een federale staat.....	79
2. Het begrip federale staat.....	79
79. Wat is een federale staat?.....	79
80. Wat zijn de centripetaal en centrifugale staten?	80
3. De “wetten” van het federalisme.....	81
81. Wat zijn de “wetten” van het federalisme?	81
82. Welke autonomie hebben de componenten in de federale staat?.....	82
83. Wat behoort tot de bevoegdheid van de federale staat?	83
84. Wat is de rol van een hooggerechtshof?	84
85. En de money?.....	85
86. Hoe loopt de participatie van de lidstaten?	86
87. Wat is het belang van coöperatie?.....	87
4. Confederalisme	88

88. Wat is het onderscheid tussen federalisme en confederalisme?	88
5. Het Belgische federalisme	89
89. Wat zijn de kenmerken van het Belgische federalisme?	89
90. In welke zin heeft het Belgisch federalisme confederale trekjes?	90
C. Een representatieve democratie- de nationale soevereiniteit	91
91. Is België een democratisch regime?	91
92. Wat is de representatieve taak van vertegenwoordigers?	92
93. Wat betekent het verbod van imperatief mandaat?	93
94. Hoe wordt het verbod op bindende referenda afgeleid uit de Grondwet?	94
95. Hoe werden via een achterpoortje toch herzieningen doorgevoerd om referenda mogelijk te maken?	95
96. Hoe werd uit artikel 33 afgeleid dat bevoegdheid niet kan worden gedelegeerd?	96
97. Hoe wordt het beginsel van het delegatieverbod gerelativeerd?	97
98. Hoe wordt de nationale soevereiniteit uitgehold?	98
99. Welke initiatieven worden genomen inzake burgerparticipatie?	99
100. Wat is het petitierecht?	100
101. Moet de indiener van de petitie door de Kamer worden gehoord?	101
102. Bestaat het petitierecht ook op andere niveaus?	102
D. Een monarchie	103
103. Hoe zag het Nationaal Congres de monarchie in 1831?	103
E. Een parlementair regime	104
104. Wat zijn de hoofdkenmerken van het parlementair regime?	104
F. De scheiding van de machten	105
105. Waar staat de scheiding van machten in de Grondwet?	105
G. De scheiding van kerk en staat	106
106. Hoe ziet de Belgische Grondwet de scheiding tussen kerk en staat?	106
105. In welke zin is er slechts een relatieve scheiding tussen kerk en staat in België?	107
VI. De federale machten	108
A. De federale wetgevende macht	108
1. De drie takken van de federale wetgevende macht	108
106. Welke zijn de drie takken van de federale wetgevende macht?	108
107. Wie heeft het wetgevend initiatiefrecht?	109

2. Algemene principes inzake de verkiezingen.....	110
108. Welke instellingen van de wetgevende macht worden verkozen?.....	110
109. Waar vindt men de regels inzake verkiezingen?	111
110. Wat zijn de voorwaarden om kiezer te zijn voor het parlement?	112
111. Wat betekent dat de stemming verplicht en geheim is?	113
112. Wat zijn de verkiesbaarheidsvoorwaarden voor parlementsleden?.....	114
113. Hoe gebeurt het stelsel van evenredige vertegenwoordiging?	115
114. Wat is de kiesdrempel?.....	116
115. Hoe wordt de gelijkheid tussen mannen en vrouwen bevorderd?	117
116. Hoe lang duurt de legislatuur?.....	118
117. Hoe worden de taalgroepen ingedeeld in de Kamer?	119
118. Beschrijf de problematiek van de samenvallende verkiezingen.....	120
3. De samenstelling van de Kamer van volksvertegenwoordigers.....	121
119. Hoe is de Kamer van volksvertegenwoordigers samengesteld?	121
120. Welke zijn de voorwaarden om verkozen te kunnen worden?.....	122
121. Wie behoort tot de Nederlandse taalgroep?.....	123
122. Wie behoort tot de Franse taalgroep?.....	124
123. Wie behoort tot het Duitse taalgroep?.....	125
124. Welke onverenigbaarheden zijn er voor de parlementsleden?.....	126
4. De samenstelling van de Senaat	127
125. Hoe wordt de Senaat samengesteld?.....	127
126. Wie zijn de gecoöpteerde senatoren en hoe worden ze aangeduid?.....	128
5. Bevoegdheden van de Kamer	129
127. Som in het algemeen de bevoegdheden van de Kamer op.....	129
128. Wat is het onderscheid tussen een vraag en een interpellatie?.....	130
129. Wat is een motie van wantrouwen?	131
130. Wat is een constructieve motie van wantrouwen?.....	132
131. Wat gebeurt indien de begroting niet goedgekeurd wordt of niet op tijd goedgekeurd wordt?.....	133
132. Wat betekent het oprichten van onderzoekscommissies?.....	134
6. De juridische voorrang van de wetgevende macht in de Grondwet van 1831: feitelijke ontwikkeling sindsdien	135
133. Beschrijf de situatie in 1831	135

134. Hoe is de situatie inzake juridische voorrang geëvolueerd sinds 1831?	136
7. De bevoegdheid van de Koning als tak van de wetgevende macht	137
135. Welke bevoegdheden heeft de Koning als tak van de wetgevende macht?	137
8. De ontbinding van de Kamer van volksvertegenwoordigers	138
136. Beschrijf de draagwijdte van de artikelen 44,45 en 46 van de Grondwet.....	138
137. Wat is de vervroegde ontbinding van de Kamer?	139
138. Wat omvat het ontbindingsbesluit?	140
139. Wat is het reces van de Kamer?	141
140. Wat is het onderscheid tussen gewone zitting en buitengewone zitting?	142
141. What is the verdaging van de Kamer?	143
9. Parlementaire immuniteiten	144
142. Welke garanties hebben parlementsleden bij hun parlementair werk?	144
9.1. Parlementaire onverantwoordelijkheid	145
143 Beschrijf de parlementaire onverantwoordelijkheid	145
144. Voor welke vorderingen geldt de onverantwoordelijkheid?	146
145. Hoe lang duurt de bescherming?	147
146. Wat wordt beschermd door onverantwoordelijkheid?	148
9.2. Parlementaire onschendbaarheid	149
147. Wat is de parlementaire onschendbaarheid?	149
148. Tijdens welke periode geldt de bescherming?	150
149. In welke mate geeft de parlementaire onschendbaarheid minder bescherming dan de parlementaire onverantwoordelijkheid?	151
150. Kan een parlements lid afstand doen van zijn onschendbaarheid?	152
151. Geldt de onschendbaarheid ook voor leden van de deelparlementen?	153
B. De federale uitvoerende macht	154
1. De organen van de federale uitvoerende macht	154
152. Welke organen vormen de federale uitvoerende macht?	154
153. Wat betekent de medeondertekening?	155
2. Het statuut van de Koning	156
154. Hoe wordt iemand koning?	156
155. Wat betekent de onschendbaarheid van de Koning?	157
Casus	158
156. Wat betekent de onverantwoordelijkheid van de Koning?	159

157. Wat betekent: de Koning heeft geen persoonlijke macht	160
158. Heeft de Koning politieke invloed?	161
3. De geledingen van de federale Regering	162
159. Wie benoemt de ministers?	162
160. Hoeveel federale ministers zijn er?	163
161. Hoeveel vrouwen moet er een zetelen in de federale regering?.....	164
162. Hoe gebeurt de besluitvorming in de Ministerraad?	165
163. Wat zijn vice- premiers?	166
164. Wat is het kernkabinet?.....	166
165. Wat zijn ministers zonder portefeuille?.....	167
166. Wat zijn staatssecretarissen?.....	168
167. Wat is de regeringsraad?.....	169
168. Wat is een minister van staat?.....	170
169. Wat is de kroonraad?.....	171
170. Wat is de taalpariteit binnen de regering?.....	172
4. De traditionele regeringsvorming	173
171. Wat doet de regering vallen?.....	173
172. Hoe kan de koning reageren als de eerste minister hem het ontslag van de regering aanbiedt?.....	174
173. Welke fasen zijn er bij de regeringsvorming?	175
174. In welke drie fasen wordt de nieuwe regering benoemd?.....	176
175. Wat gebeurt na de verkiezingen voor de nieuwe kamer?	177
5. De voornaamste bevoegdheden van de Koning als hoofd van de uitvoerende macht	178
176. Som de voornaamste bevoegdheden van de Koning op.....	178
6. Het ontslag van de federale Regering.....	180
177. In welke gevallen is de regering verplicht haar ontslag aan de Koning aan te bieden?	180
178. Wat zijn de modaliteiten van de constructieve motie?.....	181
179. Wat gebeurt indien de voorgedragen eerste minister er niet in slaagt een regering op de been te brengen?	182
180. Is de federale regering verplicht om ontslag te nemen als de kamer geen alternatief formuleert?	183

181. Wanneer brengt de val van de regering de ontbinding van het parlement mee?	184
7. Interregnum- Regentschap	185
182. Wie oefent de Koninklijke macht uit tussen twee koningen?	185
183. Wanneer wordt een regent aangesteld?	186
184. Wanneer treedt artikel 93 in werking?	187
185. Wat gebeurt wanneer de troon onbezet is?	188
8. De staatssecretarissen	189
186. Wat omvat het ambt van staatssecretaris?	189
181. Hoeveel staatssecretarissen zijn er?	190
182. Kunnen staatssecretarissen koninklijke besluiten mee ondertekenen?	191
9. De bevoegdheden van de uitvoerende macht	192
183. Welke zijn de bevoegdheden van de uitvoerende macht in een notendop?	192
10. De lopende zaken	193
184. Waar worden de "lopende zaken" geregeld in de Grondwet?	193
185. Waarop berust de gewoonte van de lopende zaken?	194
186. Wat valt onder de lopende zaken?	195
Annex: Examen vragen 2016	196

8719 VUB Grondwettelijk Recht III

Student Beatrijs Blokmans

Inhoud

C. De rechterlijke macht	1
1. Beginselen die het recht spreken beheersen - beginselen van behoorlijke rechtsbedeling	1
1. Waar vindt men de beginselen van behoorlijke rechtsbedeling?	1
2. Welke beginselen zijn verankerd in art. 6 EVRM?	2
3. Bespreek het recht tot toegang tot de bij de wet ingestelde rechter	3
4. Wat is de openbaarheid als garantie?	4
5. Wat betekent openbaarheid van de terechtzittingen?	5
6. Wat betekent openbaarheid van het vonnis?	6
7. Wat betekent de onafhankelijkheid van de rechter?	7
8. Hoe wordt de onafhankelijkheid gegarandeerd door de benoemings- en afzettingsprocedure?	8
9. Wat betekent de onpartijdigheid van de rechter?	9
10. Wat is het verschil tussen objectieve en subjectieve partijdigheid?	10
11. Wat is de vereiste van redelijke termijn?	11
12. Wat is het beginsel van de wapengelijkheid?	12
13. Wat is de verplichting om uitspraak te doen?	13
14. Wat is het verbod om algemene regels uit te spreken?	14
15. Wat betekent de motiveringsplicht?	15
2. De benoeming van de rechters	16
16. Hoe worden rechters benoemd?	16
17. Welke taken heeft de Hoge Raad voor Justitie?	17
18. Onder welke macht ressorteert de hoge Raad voor Justitie?	18
3. Het genaderecht van de Koning	19
19. Waar staat dat de koning het genaderecht heeft?	19
20. Wat is het onderscheid tussen genade en amnestie of herstel in eer en rechten?	20
VII. De gemeenschappen en gewesten	21
A. Centrifugaal- federale Staat van bipolaire aard zonder absolute soevereiniteitssplitsing	21

21. Wat betekent dat er geen absolute soevereiniteitssplitsing is?	21
22. Wat betekent artikel 35, eerste lid van de Grondwet?	22
23. Waarom een bipolaire federale systeem?	23
B. Gebetonneerde en verschanste bevoegdheden	24
24. Wat zijn gebetonneerde en verschanste bevoegdheden?.....	24
C. Asymmetrische Staatsstructuur	25
25. Wat is de asymmetrische structuur van het federaal systeem in België?	25
D. Coöperatief federale staatsstructuur	26
26. Wat wordt bedoeld met de coöperatief federale staatsstructuur?.....	26
E. Geen homogene bevoegdheidspakketten	27
27. Wat betekent dat de bevoegdheidspakketten niet homogeen zijn?.....	27
F. De (materiële) bevoegdheden van de gemeenschappen.....	28
G. De (materiële) bevoegdheden van de gewesten	28
H. De bevoegdheden van de federale overheid	28
I. Belangrijke begrippen inzake de bevoegdheidsverdeling.....	29
28. Wat is het beginsel van gelijkheid voor de federale autoriteiten?	29
29. Wat is het onderscheid tussen toegewezen en residuaire bevoegdheden?.....	30
30. Moeten toegewezen bevoegdheden ruim of strikt worden uitgelegd?.....	31
31. Wat is het exclusiviteitsbeginsel?	32
32. Wat is de zwaartepuntleer?	33
33. Wat is het territorialiteitsbeginsel?.....	34
34. Wat is het personaliteitsbeginsel?	35
35. Is de Belgische staatsregeling niet in strijd met het Verdrag voor de rechten van de minderheden?.....	36
36. Hoe wordt het exclusiviteitsbeginsel verzacht?	37
37. Wat zijn gedeelde exclusieve bevoegdheden?.....	38
38. Wat zijn parallelle bevoegdheden?.....	39
39. Wat is de dubbel aspectleer bij parallelle bevoegdheden?.....	40
40. Wat zijn concurrerende bevoegdheden?	41
41. Wat zijn impliciete bevoegdheden?.....	42
42. Wat is de constitutieve autonomie?	43
43. Hoe oefenen de deelstaten de constitutieve autonomie uit?	44
44. Wat is het verticaliteitsbeginsel?.....	45

45. Wat zijn instrumentele bevoegdheden?.....	46
46. Wat zijn de bevoegdheidsbeperkend de principes?	47
47. Wat is de invloed van de economische en monetaire unie?	48
48. Wat is de federale loyaliteit of het evenredigheidsbeginsel?	49
49. Wat is het evenredigheidsbeginsel?	50
J. De instellingen van de gemeenschappen en gewesten	51
1. Parlementen van de gemeenschappen en de gewesten	51
50. Welke regels gelden voor de deelstaatparlementen?	51
51. Hoeveel parlementen zijn er?	52
52. Hoe is het Vlaams Parlement samengesteld?.....	53
53. Hoe is het Waals Parlement samengesteld?.....	54
54. Hoe is het parlement van de Franse gemeenschap samengesteld?	55
55. Hoe kan de samenstelling van de parlementen worden gewijzigd?	56
56. Wat is het statuut van de parlementsleden van de deelstaten?.....	57
2. De regeringen van de gemeenschappen en gewesten	58
57. Wat zijn de bevoegdheden van de regeringen van gemeenschappen en gewesten?	58
58. Welke voorwaarden zijn er om lid te worden van de Vlaamse Regering, de Franse gemeenschapsregering op de Waalse regering?	59
59. Hoe wordt de regering samengesteld?	60
60. Hoe wordt het evenwicht tussen mannen en vrouwen geregeld?	61
61. Hoe verloopt de eedaflegging?	62
62. Hoe wordt het aantal leden van de deelstaatregeringen bepaald?	63
63. Hoe is de Vlaamse regering samengesteld?	64
64. Hoe is de Franse gemeenschapsregering samengesteld?	65
65. Hoeveel leden telt de Waalse regering?	66
66. Hoe nemen de deelstaatregeringen beslissingen?	67
67. Wat omvat het principe van de collegiale besluitvorming?	68
68. Wat is het principe van de consensus?	69
69. Zijn de ministers stemgerechtigd in het deelstaatparlement?.....	70
Casus	71
70. Hoe kan het deelstaatparlement de regering controleren?.....	72
71. Hoe zegt het Vlaams parlement zijn vertrouwen in de regering op?	73

72. Wat gebeurt indien de Vlaamse regering of een of meer leden ervan ontslag nemen?	74
K. De Brusselse instellingen.....	75
73. Hoe komt het dat Brussel een afwijkend statuut heeft?	75
74. Wat is het grondgebied van het Brussels hoofdstedelijk gewest?	76
75. Welke vier bevoegdheidspakketten oefenen de vijf verschillende rechtspersonen in Brussel uit?	77
K1. De gewestbevoegdheden.....	78
76. Welke Brusselse organen oefenen de gewestbevoegdheden uit?	78
77. Hoe is het Brusselse (Hoofdstedelijke) Parlement samengesteld?	79
78. Hoe zijn de taalverhouding een binnen het Brussels parlement?	80
79. Hoe is de Brusselse hoofdstedelijke regering samengesteld?	81
80. Wat is de taak van de gewestelijke staatssecretarissen?	82
81. Wat zijn de bevoegdheden van het Brussels hoofdstedelijk gewest?.....	83
82. Wat is de rol van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering bij de totstandkoming van decreten?.....	84
K2. De agglomeratiebevoegdheden.....	85
83. Wat is de Brusselse agglomeratie?.....	85
84. Welke organen heeft de Brusselse agglomeratie?	86
85. Welke bevoegdheden heeft de Brusselse agglomeratie?	87
86. Hoe oefent de agglomeratie haar bevoegdheden uit?	88
87. Heeft de agglomeratie fiscale bevoegdheid?	89
88. Hoe wordt de agglomeratie belangrijker via de zesde staatshervorming?.....	90
K3. De gemeenschapsbevoegdheden.....	91
89. Welke unicommunautaire instellingen oefenende gemeenschapsbevoegdheden uit in Brussel?	91
90. Wat zijn de biculturele aangelegenheden?	92
91. Wie is bevoegd inzake bi onderwijsaangelegenheden?	93
92. Wie is bevoegd voor de maatregelen op het vlak van onderwijs en cultuur die rechtstreeks de Brusselaars betreffen?	94
93. Wie is bevoegd voor het taalgebruik in het tweetalige gebied Brusselhoofdstad?	95
94. Wie is bevoegd voor de overige persoonsgebonden aangelegenheden?.....	96
95. Hoe zijn de Vlaamse en Franse gemeenschapscommissies samengesteld?	97

96. Welke zijn de bevoegdheden van de gemeenschapscommissies?.....	98
97. Wat doen de gemeenschapscommissies als inrichtende macht bij unicommunautaire instellingen?.....	99
98. Welke rechtskracht hebben de Verordening van de vergadering en de besluiten van college?.....	100
99. Wie controleert de gemeenschapscommissies?	101
100. Hoe kunnen de Franstaligen hun greep op Brussel versterken via de Gemeenschapscommissie?.....	102
101. Hoe is de gemeenschappelijke gemeenschapscommissie samengesteld?	103
102. Hoe is het Verenigd College samengesteld?	104
103. Wat zijn de bevoegdheden van de gemeenschappelijke gemeenschapscommissie?	105
K4. De provinciale bevoegdheden.....	106
104. Behoort Brussel tot een provincie?.....	106
105. Wie oefent de provinciale bevoegdheden uit in Brussel?	107
106. Is er nog een gouverneur in Brussel?	108
K5. De hoofdstedelijke gemeenschap van Brussel.....	109
107. Hoe werd de hoofdstedelijke gemeenschap van Brussel gecreëerd?.....	109
L. De Duitstalige gemeenschap	110
108. Wat is het grondgebied van de Duitstalige gemeenschap?	110
109. Hoe is de werking van parlement en regering geregeld in de Duitstalige gemeenschap?.....	111
110. Wat is Ostbelgien?.....	112
111. Hoe is het Duitstalig Parlement samengesteld?.....	113
112. Hoe is de regering van de Duitstalige gemeenschap samengesteld?	114
113. Welke bevoegdheden oefent het parlement van de Duitstalige gemeenschap uit?	115
114. Wie regelt het gebruik der talen in het onderwijs in de Duitstalige landsgedeelten?	116
115. Heeft de Duitstalige gemeenschap constitutionele autonomie?	117
116. Welke rechtskracht hebben de decreten van de Duitstalige gemeenschap?.....	118
117. Van welk gewest maken de Duitstalige gemeenten deel uit?	119
VIII. De gewapende macht	120
118. Wat wordt verstaan onder de krijgsmacht?.....	120

118. Wat is de draagwijdte van artikel 167 van de Grondwet?	121
119. Wie organiseert de krijgsmacht en rust ze uit?.....	122
120. Wie stelt de staat van oorlog vast?	123
121. Wat is de eminente bevelvoering op de bevelvoering bij uitstek?	124
122. Wat is de daadwerkelijke bevelvoering?	125
123. Welke bevoegdheden zijn er op grond van artikel 182 nog 186?.....	126
IX. Het financieel federalisme	127
§ 1. Principes en juridisch kader	127
124. Hoe worden de deelstaten gefinancierd?.....	127
125. Welke twee kenmerken heeft het financieringsstelsel van de gemeenschappen en gewesten in België?	128
126. Via welk instrument moet de financiering worden geregeld?.....	129
§ 2. Algemene principes betreffende de belastingbevoegdheid van de federale overheid en de deelstaten.....	130
127. Wie mag belastingen heffen?.....	130
128. Beschrijf het legaliteitsbeginsel inzake belastingen	131
129. Wat is het annaliteitsbeginsel inzake belastingen?.....	132
130. Wat omvat het gelijkheidsbeginsel inzake belastingen?.....	133
§ 3. Algemene principes inzake de begrotingen en rekeningen	134
131. Wat is de begroting en de rekening?.....	134
132. Welke Basisbeginselen beheersen de begrotingen en rekeningen?.....	135
133. Wat omvat het annaliteitsbeginsel inzake begroting en rekeningen?.....	136
134. Wat omvat het universaliteitsbeginsel inzake begroting en rekeningen?	137
135. Wat is het specialiteitsbeginsel inzake begroting en rekeningen?	138
136. Wat is het openbaarheidsbeginsel inzake begroting en rekeningen?	139
§ 4. De autonome belastingbevoegdheid van de deelstaten.....	140
137. Over welke twee types belastingbevoegdheid beschikken de deelstaten?.....	140
138. Beschrijf het eerste type: de autonome belastingbevoegdheid	141
139. Hoe wordt de autonome belastingbevoegdheid beperkt?	142
140. Welke uitzonderingen op de autonome belastingbevoegdheid zijn voorzien?. 143	
§ 5. De financiering van de deelstaten	144
141. Hoe worden de deelstaten gefinancierd door de federale overheid?	144
§ 6. Eigen niet fiscale ontvangsten van de deelstaten	145

142. Wat zijn de eigen niet fiscale ontvangsten van de deelstaten?.....	145
§ 7. Andere financiering van de deelstaten.....	146
143. Met welke andere middelen financieren de deelstaten zich?.....	146
X. Het Grondwettelijk Hof.....	147
1. Het Grondwettelijk Hof: plaats in het bestel.....	147
144. Hoe was de situatie voor de inwerkingtreding van het Arbitragehof?.....	147
145. Hoe bood het Arbitragehof de oplossing?	148
146. Hoe werd uit het Arbitragehof het Grondwettelijk Hof?.....	149
147. Welke positie neemt het Grondwettelijk Hof in in het Belgisch staatsbestel?..	150
2. De samenstelling van het Grondwettelijk Hof.....	151
148. Hoe is het Grondwettelijk Hof samengesteld?	151
3. Bevoegdheid van het Grondwettelijk Hof.....	152
149. Welke normen kan het Grondwettelijk Hof controleren (toetsen)?.....	152
150. Aan welke grondwettelijke bepalingen kan het Grondwettelijk Hof toetsen? ...	153
151. Wat blijft nog steeds buiten de bevoegdheid van het Grondwettelijk Hof?	154
152. Aan welke normen toetst het Grondwettelijk Hof?.....	155
153. Hoe verloopt de toetsing aan de bevoegdheidsverdelende regels?	156
154. Aan welke limitatief opgesomde artikelen van de Grondwet mag het Grondwettelijk Hof de wetten toetsen?	157
155. Met welke instrumenten kan het Grondwettelijk Hof zijn bevoegdheid uitoefenen?	158
156. Wat omvat de vernietiging van een wetskrachtige norm?.....	159
157. Hoe worden de gevolgen van de vernietiging verzacht?	160
158. Binnen welke termijn moet het beroep tot vernietiging worden ingesteld?	161
159. Wie kan een vernietigingsberoep instellen?	162
160. Wat is de schorsingsvordering?.....	163
161. Wat zijn de twee voorwaarden voor de instelling van een schorsingsberoep? ..	164
162. Binnen welke termijn moet een schorsingsberoep worden ingediend?.....	165
163. Wat is de prejudiciële vraagstelling?.....	166
164. Is het antwoord op de prejudiciële vraag bindend?	167
165. Kan een prejudiciële vraag enkel op vraag van partijen?	168
166. Is de rechter verplicht een prejudiciële vraag te stellen?	169
167. Wat gebeurt indien het antwoord op de prejudiciële vraag luidt dat de grondwet of een bevoegdheidsverdelende norm is geschonden?	170

168. Wat is de samenloop van grondrechten?.....	171
XI. De rechten en vrijheden.....	172
§ 1. Algemeen juridisch kader.....	172
§ 2. Bronnen.....	172
§ 3. Evolutie: drie generaties van grondrechten	172
§ 4. Bescherming van de grondwetten in de Belgische federale context: Bevoegdheidsverdeling inzake grondrechten.....	173
169. Kunnen deelstaten grondrechten beschermen?.....	173
§ 5. Geen absolute bescherming: mogelijkheden tot beperking.....	174
170. Hoe kunnen grondrechten overeenkomstig de Grondwet worden beperkt?	174
171. Welke beperkingen zijn overeenkomstig het EVRM toegelaten?	175
§ 6. Naar een grondwettelijk verankerde noodtoestand?	176